

CENOBIUM

CONVERSATIO MORUM

Spis treści

Od redakcji	3
Wykaz skrótów użytych w numerze	5
T.M. Dąbek OSB, <i>Znaczenie monastycznego ślubu przemiany obyczajów i jego biblijne uzasadnienie</i>	7
Sz. Hiżycki OSB, <i>Czy św. Benedykt nakazywał ślubować nawrócenie obyczajów?</i>	17
B. Koniecko OSB, <i>Conversatio morum jako dążenie do nowej formy życia</i>	33
A. Jankowski OSB, <i>Mnisza czystość jako admirabile commercium</i>	43
A. Jankowski OSB, <i>NIHIL OMNINO – niczego w ogóle (RB 33,3)</i>	51
B. Sawicki OSB, <i>Od zwyczajów do stylu: mnisi dżentelmeni czy artyści?</i>	61
B. Turowicz OSB, <i>Ubóstwo w Regule św. Benedykta</i>	75
L. Wianowski, <i>Nawrócenie jako akt według nauczania Ojców Pustyni</i>	85
W. Zatorski OSB, <i>Ślub przemiany obyczajów</i>	125

Redakcja numeru:
Brunon Koniecko OSB

Konsultacja:
Tomasz M. Dąbek OSB

Imprimi potest: Opactwo Benedyktynów
L.dz. 134/2020, Kraków, dnia 13.08.2020
† o. Szymon Hiżycki OSB, opat tyniecki

ISSN 1233-2550

Adres redakcji:
ul. Benedyktyńska 37, 30–398 Kraków

© Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37, 30–398 Kraków
tel.: +48 (12) 688–52–90
tel./fax: +48 (12) 688–52–91
e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl
www.tyniec.com.pl

Nakład: 200 egz.

Druk i oprawa:
Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów

Od redakcji

Kolejny numer „Cenobium” podejmuje temat ostatniego ślubu monastycznego – przemiany obyczajów. To szczególny rodzaj ślubu, który jest składany tylko przez mnichów Reguły św. Benedykta. W niniejszym numerze chcemy tym razem ukazać nauczanie mnichów tynieckich, zarówno żyjących, jak i tych, co odeszli już do Pana. Jest to wyraz spojrzenia na rozumienie tego szczególnego dla mnichów ślubu z perspektywy wiedzy i życia benedyktynów tynieckich. Dlatego mamy teksty byłego opata, o. Augustyna Jankowskiego oraz o. Bernarda Turowicza, którzy skupiają się głównie na zagadnieniu czystości i ubóstwa. Z pośród żyjących mnichów tynieckich przedstawiamy ciekawe spojrzenie o. Bernarda Sawickiego (byłego opata), na zwyczaje klasztorne. Tekst o. Brunona Koniecko ukazuje związek ślubu nawrócenia obyczajów z formacją w życiu monastycznym. Obecny opat tyniecki, o. Szymon Hiżycki analizuje znaczenie słów *conversio* i *conversatio*. Artykuł o. Tomasza Dąbka skupia się na biblijnym uzasadnieniu znaczenia monastycznego ślubu przemiany obyczajów. Tekst o. Włodzimierza Zatorskiego ukazuje związek ślubu nawrócenia obyczajów z życiem wspólnotowym oraz z sakramentem małżeństwa. Do tego dochodzi interesujące i wnikliwe opracowanie przez dr Leszka Wianowskiego tematu samego nawrócenia jako aktu na podstawie Apoftagmatów Ojców Pustyni. Wszystkie wspomniane wyżej teksty ukazują różne aspekty mniszego ślubu nawrócenia obyczajów. Dzięki temu będzie można spojrzeć szerzej na jego znaczeniu w życiu monastycznym.

Na tym numerze „Cenobium” kończy się przedstawianie rozumienia ślubów monastycznych. Nowe publikacje tego czasopisma będą wydawane w zmienionej formule.

Wykaz skrótów użytych w numerze

- CChrM Corpus Christianorum Continuatio Mediaevalis, Turnhout 1966–.
- CSEL Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum, Wiedeń 1864–
- CSEL 17 IOANNIS CASSIANI, *De instiutis coenobiorum. De octo principalium vitiorum remediis. De incarnatione Domini contra Nestorium*, wyd. M. PETSCHLING, Wiedeń 1888.
- CSEL 75 BENEDICTI, *Regula*, wyd. R. HANSLIK, Wiedeń 1977.
- ĆD IGNACY LOYOLA, *Ćwiczenia duchowne*, przeł. J. OZÓG, Kraków 1997.
- DSp Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique. Doctrine et histoire, t. 1–17, Paris 1937–1995.
- DZ Dekret Soboru Watykańskiego II o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego, Poznań 2002.
- KKK Katechizm Kościoła katolickiego, Poznań–Warszawa 1990.
- LDK Leksykon Duchowości Katolickiej, red. M. CHMIELEWSKI, Kraków 2002.
- RB św. Benedykt z NURSJI, *Reguła*, [w:] *Reguła. Dialogi*, przekł. A. ŚWIDERKÓWNA, Kraków 2005³ (wyd. dwujęzyczne).
- SCh Sources Chrétiennes, Paris 1941–.
- SCh 107 La Regle du Maitre III. Concordance verbale du texte critique conforme a l'orthographe du manuscrit par. lat. 12205, J.-M. CLEMENT, J. NEUFVILLE, D. DEMESLAY, Paris 1965.

- STB Słownik teologii biblijnej, przeł. K. ROMANIUK, Poznań–Warszawa 1982.
- VC Vita Consecrata.
- VOGÜÉ, La Règle A. DE VOGÜÉ, *La Règle de saint Benoît*, t. I–VI, Paris 1971–1972 (SCh 181–186).
- TM Z Tradycji Mniszej, Kraków 1991–.
- TM 6 A. JANKOWSKI, *Życie mnisze*, t. 1, Kraków 2017.
- TM 7 A. JANKOWSKI, *Życie mnisze*, t. 2, Kraków 2017.
- ŹrMon Źródła Monastyczne, Kraków 1993–.
- ŹrMon 4 *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 1, Gerontikon. Księga Starców, przeł. M. BORKOWSKA OSB, wst. E. MAKOWIECKA i in., opr. M. STAROWIEYSKI, Kraków 20073.
- ŹrMon 9 *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 2, Kolekcja systematyczna, przeł. M. KOZERA, wst. M. STAROWIEYSKI, Kraków 1995.
- ŹrMon 18 EWAGRIUSZ Z PONTU, *Pisma ascetyczne*, t. 1., przeł. zb., wst. L. NIEŚCIOR, Kraków 1998.
- ŹrMon 35 ŚWIĘTY ANTONI, *Żywot. Pisma ascetyczne*, przeł. zbiorowy, wst. E. WIPSZYCKA, Kraków 2005.
- ŹrMon 37 A. GUILLAUMONT, *U źródeł monastycyzmu chrześcijańskiego*, t. 1., przeł. S. WIRPSZANKA, Kraków 2006.
- ŹrMon 40 *Reguła Mistrza. Reguła św. Benedykta*, przeł. T.M.DĄBEK, B. TUROWICZ, Kraków 2006
- ŹrMon 42 Historia mnichów w Egipcie, przeł. E. DĄBROWSKA, wst. zb., Kraków 2007.
- ŹrMon 64 *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 4., Zbiór anonimowy wydany przez Francois Nau, przeł. M. BORKOWSKA i in., wst. S. HIŻYCKI i in., Kraków 2013.

TOMASZ MARIA DĄBEK OSB

*Znaczenie monastycznego ślubu
przemiany obyczajów i jego
biblijne uzasadnienie*

W Kościele Zachodnim zwraca się uwagę na bogactwo i różnorodność form, sposobów i dróg życia, na których można osiągnąć świętość, bliską więź z Bogiem. Z kolei w Kościele Wschodnim życie mnisze jest modelem również dla duchowości świeckich chrześcijan. Niemniej życie konsekrowane jest konsekwentnym podjęciem zobowiązań wynikających z sakramentu chrztu i dlatego dla wszystkich wiernych może być wzorem. Zresztą zawsze różne rodziny zakonne cieszyły się zainteresowaniem świeckich chrześcijan włączających się w ich duchowość, wstępując do trzecich zakonów franciszkańskich, dominikańskich czy karmelitańskich.

W duchowości mniszej taką formą jest oblatura, którą interesują się nie tylko katolicy, ale również na przykład anglikanie. Wydawnictwo tynieckie opublikowało książkę żony pastora starającej się żyć według Reguły św. Benedykta¹. Pamiętamy, że w chrystianizacji Anglii od końca VI wieku mnisi odegrali wielką rolę, a Kościół anglikański zachował wiele elementów uroczystej liturgii z czasów sprzed podziału.

W Polsce przy klasztorach benedyktynów i benedyktynek istnieją grupy oblatów stanowiących jakby odpo-

---

¹ E. DE WAAL, *Szukanie Boga. Droga św. Benedykta*, tłum. J. KONOWALIK, T. LUBOWIECKA, M. SKWARNICKI, Kraków 1998.

wiednik tercjarzy innych zakonów. Starają się oni żyć w swych środowiskach duchem Reguły. W okresie nowicjatu przygotowują się do złożenia oblacji – ofiarowania się Bogu według drogi wskazanej przez św. Benedykta². Jednak wszyscy chrześcijanie mogą z Reguły św. Benedykta czerpać światło i siły, aby porządkować swoje życie i kształtować je w sposób coraz lepiej odpowiadający temu, co wynika z sakramentu chrztu i związku z Chrystusem, który nas odkupił i powołał do nowego życia³.

Klasyczne śluby zakonne obejmują czystość, ubóstwo i posłuszeństwo. Według Reguły św. Benedykta „brat przyjmowany ma w kościele wobec wszystkich przyrzec swą *stałość, zakonność obyczajów swoich i posłuszeństwo* (de *stabilitate sua et conversatione morum suorum et oboedientiam*)” (RB 58,17)⁴. Posłuszeństwo odpowiada ślubom składanym w innych zakonach, natomiast zakonność obyczajów zawiera w sobie czystość i ubóstwo, co wynika z wielu pouczeń Reguły. Zajmiemy się tym, co jest specyficzne

---

² Wprowadzenie do duchowości benedyktyńskiej dla świeckich proponują pozycje: *Przewodnik benedyktyńskiego oblata oblatów świeckich Opactwa świętych Apostołów Piotra i Pawła w Tyńcu*, red. T. LUBOWIECKA, Kraków 2009; W. DERKSE, „Reguła” świętego Benedykta dla początkujących, tłum. T. LUBOWIECKA, Kraków 2008; W. ZATORSKI, *Dziesięciokrąg: dziesięć kręgów benedyktyńskiej duchowości*, Kraków 2009.

³ Duszpasterstwo przedsiębiorców w oparciu o naukę Reguły św. Benedykta przedstawiają publikacje: P. G. BIANCHI, *Duchowość i zarządzanie*, tłum. D. STANECKA-APOSTOŁ, Kraków 2009; F. ASSLANDER, A. GRÜN, *Jak kierować ludźmi? Duchowość w biznesie*, tłum. M. WITWICKA, Kraków 2009; W. ZATORSKI, *Podstawy duchowości lidera czyli charyzmat przywództwa według św. Benedykta*, Kraków 2010; tenże, *Duchowość lidera. Wybrane tematy*, Kraków 2014. O wartościach wychowawczych i pedagogicznych w Regule św. Benedykta por. J. STANISŁAWSKI, *Pedagogiczne wartości Reguły św. Benedykta*, [w:] *Słuchaj, módl się, pracuj*, red. K. JANICKI, Poznań 1989, s. 308–321.

⁴ Przekład polski za: *Reguła Mistrza. Reguła św. Benedykta*, przeł. B. TUROWICZ, ŻrMon 40.

dla ślubów mniszych, czyli zakonnością obyczajów oraz jej biblijnymi podstawami.

Przez „zakonność obyczajów” przetłumaczono *conversatio*. W łacińskim tekście kilkakrotnie zastosowano wyrazy *conversio* lub *conversatio*. W nowszych przekładach tłumaczy się je jako zachowywanie mniszych obyczajów. Dawniej stosowano dosłowny odpowiednik: nawrócenie. Pojmowano go jako jeden akt podejmowany na początku zakonnej drogi i ponawiany każdego dnia⁵. *Conversio* zatem ukazuje się w Regule jako rzeczywistość stała i zarazem dynamiczna, zobowiązanie do stałej troski o wierność, odwracanie się od swoich słabości⁶.

Mnich wstępując do klasztoru pozostawia za sobą dawny sposób życia. Chce rozpocząć nowe – pod regułą i opatem⁷, ale odczuwa jeszcze słabość, dawne przyzwyczajenia. To wszystko trzeba nieustannie opanowywać.

Zwracając uwagę na tę sytuację, widzimy podobieństwo do położenia ludzi ochrzczonych, włączonych w zbawcze dzieło Chrystusa, otrzymujących godność przybranych dzieci Bożych, łaskę, prawo do przyjaźni z Bogiem i nieustannego doświadczanie Jego pomocy. Ale łaska nie działa automatycznie, niezależnie od nastawienia człowieka. Wymaga nieustannej współpracy. Na początku każdej Mszy świętej oraz innych obrzędów liturgicznych uznajemy naszą słabość, wyznajemy

---

⁵ Nawróceniu w Biblii poświęciłem monografię: *Nawracajcie się! Metanoia w Nowym Testamencie*, Katowice 1996 (Attende Lectioni, 18). Natomiast o *conversatio* pisałem w artykule „*Nostra autem conversatio in caelis est*” (Flp 3,20). *Znaczenie słowa conversatio w Wulgacie i dawnych tekstach mniszych*, [w:] *W prostocie prawdy, w pokorze miłości. Studia i materiały dedykowane księdzu prof. zw. dr. hab. Janowi Walowi*, Kraków 2008, s. 197–206, z którego niżej korzystam.

⁶ Dalszy materiał oparty jest na moim opracowaniu: *Rekolekcje z... św. Benedykt*, Kraków 2002, s. 69–75.

⁷ Por. RB 1,2.

grzechy, do których ciągle jesteśmy zdolni. Tak samo mnich ma na modlitwie osobistej wylewać łzy skruchy⁸, przypominać sobie własną słabość i potrzebę łaski.

Łacińskie określenia *conversio* i *conversatio* wyraźniej o tym mówią niż polskie ogólne „zachowywanie obyczajów zakonnych”. Dlatego kiedy czytamy polski tekst Reguły św. Benedykta, musimy sobie uświadamiać, że obyczaje zakonne to obyczaje ludzi skruszonych, rozumiejących własną niegodność, potrzebę przemiany, stałego podejmowania wysiłków w tym kierunku i otwierania się na działanie łaski.

W Regule Mistrza mnich utwierdzony w swym powołaniu bywa nazywany *conversus* – nawróconym (1, 11; 61, 17; 86, 8; 87 T, 1; 90, 83. 84)⁹. Później stosowano to określenie dla zakonników, którzy nie przyjmowali święceń kapłańskich, nie uczestniczyli w pełnych modlitwach w chórze mniszym. Ich głównym zadaniem była praca w domu zakonnym albo w należących do niego gospodarstwach rolnych, jak w początkowym okresie rozwoju zakonu cystersów. Na wcześniejszym etapie historii zachodniego monastycyzmu *conversus* to pełny mnich, który całą swoją postawą, pracą, czynami dowodzi, że troszczy się o nawrócenie – wierność wskazaniom Reguły pojmowanej jako komentarz do Ewangelii wzywającej do nawrócenia¹⁰.

Pełne zaangażowanie się w życie mnisze to *conversio*. Podobnie można powiedzieć o wszelkich innych formach życia i powołaniach chrześcijańskich. Soborowy dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego i posoborowe dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła często mówią o charyzmacie założyciela i całego instytutu, który on powołał do istnienia. Trzeba analizować swoje myślenie i postępowanie,

---

⁸ Zob. RB 20,3; 52,4.

⁹ Za SCh 107, s. 90.

¹⁰ Por. Mk 1,15.

system wartości, który uznajemy w teorii i w praktyce i na tej podstawie określić, na ile jesteśmy wierni tym ideom, które skłoniły nas do podjęcia życia w określonej wspólnotie lub do podejmowania określonej formy życia i działania.

W prologu Reguły św. Benedykt mówi o postępowaniu naprzód w życiu wspólnym, dosłownie w procesie nawrócenia czy nawracania się¹¹. Oznacza to całość mniszego życia, podobnie jak w innych miejscach stałość, wierność. Są to jakby dwa aspekty tej samej rzeczywistości. Wierność wymaga ciągłego rozeznawania, adaptacji, często przekraczania samego siebie. Jest to proces, który prowadzi od początkowych stadiów wymagających znacznego wysiłku do zdobywania coraz większej biegłości, utrwalania tej postawy, której owocem jest wzrost miłości i całkowita zmiana perspektywy. To, co było trudem, staje się radością i słodyczą. Jest to owoc rozszerzenia serca, dzięki czemu podążanie, może często bardzo powolne i mozolne, stanie się teraz radosnym biegiem¹². Kilkakrotnie w Regule *conversatio* oznacza wstąpienie do klasztoru – podjęcie tej drogi życia religijnego. O anachoretach, czyli pustelnikach, czytamy, że „cechuje ich więcej niż gorliwość początków życia zakonnego” (dosłownie: nawrócenia – *non conversationis fervore novitio*)¹³. Budzi uznanie i wzruszenie zapal początkujących, trzeba go jednak odróżniać od dojrzałości, która pozwala na podejmowanie odpowiedzialnych decyzji i trwanie w nich.

Rozdział 63 Reguły św. Benedykta *O zachowaniu należnego miejsca w zgromadzeniu* jako jego podstawę określa czas wstąpienia do klasztoru, czyli nawrócenia (*conversatio*), przyjęcia mniszego sposobu życia i związanych z nim

---

¹¹ Zob. RB Prol 49.

¹² Zob. RB 7,67–70.

¹³ RB 1,3.

zwyczajów¹⁴. Ten sposób określania powtarza się jeszcze dodatkowo: „niech wszyscy inni zajmują miejsca zależnie od czasu wstąpienia do klasztoru” (dosłownie: nawrócenia – *ut convertuntur*)¹⁵.

Conversatio, czyli nawrócenie, jako określenie całego sposobu życia mnichów stosowane jest zarówno wtedy, gdy św. Benedykt podaje pozytywne wzory, jak też gdy mówi o niebezpieczeństwach i smutnych przykładach niewierności przyjętym zasadom i zobowiązaniom. Nie chce mówić o godnym pożałowania trybie życia – dosłownie: *conversatio sarabaitów i gyrowagów*, mnichów żyjących bez odpowiedniego kierownictwa i wędrownych¹⁶. Zjawiska istniejące w owych czasach dziś nie stanowią elementu normalnego życia w Kościele objętego kierownictwem jego pasterzy. Niemniej zawsze byli i będą różni nauczyciele wzbudzający entuzjazm, mówiący wiele o życiu duchowym. Wartość ich nauki pozna się jednak na podstawie ich całego życia i postępowania zgodnego z zasadami wiary i ogólnoludzkiej sprawiedliwości, życzliwości i gotowości świadczenia pomocy.

W rozdziale 21 Reguły św. Benedykta *O dziekanach klasztornych* braci „mających dobrą opinię i prowadzących świątobliwe życie” (*fratres sanctae conversationis*) można traktować jako odpowiednich kandydatów do objęcia tej funkcji pomocników opata albo innych odpowiedzialnych zadań we wspólnocie czy to mniszej, czy w jakiegokolwiek religijnej lub ludzkiej społeczności¹⁷.

W następnym rozdziale zatytułowanym *Jak mają sypiać mnisi* przed wymieniem konkretnych elementów postania i zachowania się mnichów występuje ogólne określenie: „według

---

¹⁴ Zob. RB 63,1.

¹⁵ Zob. RB 63,7.

¹⁶ Por. RB 1,12.

¹⁷ Por. RB 21,1.

rodzaju życia” (*pro modo conversationis*)¹⁸. Wszystko powinno odbywać się godnie, poważnie. Należy zachowywać ubóstwo, skromny sposób życia, ale potrzeby wszystkich powinny być odpowiednio zaspokojone. Zakonny sposób życia pozwala na wypełnienie tego zgodnie z wolą Bożą wyraźnie objawioną i wynikającą z naturalnych ludzkich wymagań i uwarunkowań.

W ostatnim rozdziale Reguły, stanowiącym świadectwo jego wielkiej skromności, św. Benedykt także nazywa nawróceniem (*conversatio*) całość mniszego życia i obyczajów. Najpierw pisze o początkach tego stanu, do których ma prowadzić zachowywanie jego reguły (*initium conversationis nos demostremus habere* – „abyśmy [...] wykazali godziwe obyczaje i zaczątek życia monastycznego”)¹⁹. Potem mówi o życiu doskonałym prowadzącym na szczyt doskonałości życia (*ad perfectionem conversationis [...] ad celsitudinem perfectionis*)²⁰, którą wskazuje nauka świętych Ojców, a przede wszystkim Pismo Święte²¹.

Rzymski monastycyzm także w swoim sposobie wyrażania się przy pomocy prostych, krótkich określeń przekazuje bardzo wiele treści, istotne wezwania do wierności Bogu według przyjętych zobowiązań. Wszyscy jako chrześcijanie i jako ludzie odczytujemy nasze zobowiązania z Ewangelii i z konkretnych życiowych sytuacji. Tą drogą szedł św. Benedykt. Wskazał nam sposób postępowania zarówno we wspólnotach mniszych, jak i we wszystkich innych formach chrześcijańskiego życia, w których istotne jest ciągle nawracanie się, podejmowanie trudu, by sposób postępowania odpowiadał temu, do czego zobowiązaliśmy się na mocy chrztu i innych religijnych zobowiązań, które określają

---

¹⁸ Por. RB 22,2.

¹⁹ Zob. RB 73,1.

²⁰ Zob. RB 73,2.

²¹ Zob. RB 73,3.

formy konsekwentnego chrześcijańskiego życia. Trzeba uświadamiać sobie własne niedoskonałości i podejmować trud poprawy, by postępowanie odpowiadało temu, czego Bóg i ludzie mają prawo oczekiwać od chrześcijan i mnichów²². To wyraża *conversio*, *conversatio* rozumiane zarówno w Regule jako zakonność obyczajów, czy też ogólnie jako troska i w razie potrzeby ciągle nawracanie, by postępowanie odpowiadało godności dzieci Bożych i osób konsekrowanych.

Biblijną podstawą nauki Reguły św. Benedykta o *conversatio* są teksty o nawróceniu rozumianym nie tylko jako jednorazowa przemiana, ale trwanie na dobrej drodze raz obranej – wierność przymierzu z Bogiem, jakie zawarli najpierw Izraelici pod górą Synaj, na straży którego stali prorocy, potem wszyscy ochrzczeni przyjmujący ten sakrament włączający nas w zbawcze dzieło Chrystusa, Nowe Przymierze zawarte w Jego Krwi, a szczególnie osoby konsekrowane podejmujące przez swą konsekrację konsekwentne życie zgodne z wymaganiami wynikającymi z chrztu.

Monastyczny ślub przemiany obyczajów jest ściśle związany z innym ślubem mniszym – stałości (*stabilitas*). Tę relację można próbować określić w ten sposób, że *conversio* (*conversatio*) rozumiemy jako decyzję wyrażaną w czynach, potwierdzoną przez *stabilitas* – stałość, konsekwencję, wytrwałość najpierw we wspólnocie mniszej, a szerzej w wielkiej wspólnocie ludu Bożego, czyli Kościoła. Stałość we wspólnocie życia konsekrowanego dawniej wyrażano

---

²² Por. A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga, O współczesną odnowę życia zakonnego*, Poznań–Warszawa 1984, s. 119–124. Długoletni przeor i pierwszy opat ekumenicznego klasztoru w Chevetogne pisał, że np. z napomnień w Listach św. Pawła wynika: „nie należy nigdy oddzielać wiary od konwersji w monastycznym znaczeniu tego słowa, to znaczy od codziennej *metanoia*” (M. VAN PARYS, *Jeden ze wszystkimi, Być współczesnym mnichem*, tłum. K. KUBIENIEC, S. JANKOWSKA, Kraków 2010, s. 15).

przez stałość miejsca, związek z konkretnym klasztorem, obecnie podkreśla się więź ze wspólnotą, która może się rozwijać, tworzyć placówki w innych miejscach, które potem zyskują samodzielność. Odpowiadają temu w Regule określenia: w klasztorze (*in monasterio*)²³ i w zgromadzeniu (*in congregatione*)²⁴ zestawione obok siebie w RB 4,78.

Określenie jednego z mniszych ślubów – zakonność (przemiana) obyczajów (*conversio, conversatio morum*) – jest głęboko zakorzenione w Biblii i wskazuje na ważne cechy postawy uczniów Chrystusa, które w Piśmie Świętym określają „owoce” czy „owoc Ducha” z Ga 5,22: cierpliwość (*μακροθυμία*) obejmująca wielkoduszność, wyrozumiałość, wytrzymałość, wytrwałość i wierność (*πίστις*) oraz nawrócenie, metanoia (*μετάνοια*). Taka postawa to raz podjęte zobowiązanie oraz ciągły wysiłek, by stale troszczyć się o wierność Bogu i pokonywać własną słabość. Mogą one również być cennymi wskazówkami dla innych osób konsekrowanych oraz wszystkich chrześcijan pragnących konsekwentnie żyć zgodnie z przyrzeczeniami złożonymi na chrzcie i wzrastać w miłości Boga i ludzi.

TOMASZ MARIA DĄBEK OSB (ur. 28 kwietnia 1952 w Będzinie) – benedyktyn tyniecki. Świecenie kapłańskie przyjął w 1979 r. Tytuł profesora nauk teologicznych otrzymał w 1998. Pełni funkcję cenzora w archidiecezji krakowskiej. Zajmuje się egzegezą Nowego Testamentu, teologią biblijną, a w latach 1980–2004 wykładał muzykę kościelną. Autor około 400 opracowań naukowych i popularnonaukowych, w tym także książek. Jest kierownikiem katedry teologii biblijnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

---

²³ Por. np. RB Prol. 50; 2,2.20; 3,1; 7,63; 57,1; 58,29; 59,1; 60,1.6n; 61,1; 62,5; 63,1; 65,1; 69,1; 70,1; 73,1.

²⁴ Por. np. RB 58,14.23; 65,2.21; 66,8.